

Според заведената традиция, обработеният за печатане материал от преброяването на населението се помества в две отделни публикации. В едната се излагат единичните най-характерни сведения за населението по отделни населени места; тя се състои от 12 отделни книжки, по една книжка за всеки административен окръг. Втората — под надслов **Общи резултати от преброяването на населението** — съдържа общите данни за населението, в различни и възможни за печат комбинации, по околии, окръзи и общо за царството.

В настоящата публикация са поместени числените резултати от преброяването, по населени места.

* * *

Материалът от преброяването е разпределен тук в седем отделни таблици, въз основа на същите елементи, които се съдържат и в публикациите от предшестващите две преброявания.

Внесени са някои незначителни промени в някои таблици: едни от последните са малко разширени и допълнени, а в таблица III са сгруппирани елементите от таблиците III, IV и V на предпоследното преброяване. С тия промени, без да се намалят пълнотата и нагледността на данните, се постигна едно значително съкращение обема на публикацията. За сметка на последното се прибави една нова таблица (V) за разпределението на населението по занятия, в която се изтъква професионалната структура на населението в всяко населено място по главни категории занятия и по положение в занятието.

Както и по-рано, в таблица I домакинствата са разделени на *обикновени* и *колективни*. При последното преброяване, обаче, от колективните домакинства се изключиха болничните заведения за обикновено-болни, понеже, според наредбите по това преброяване, всички болни от обикновени болести лежащи на лечение в болниците и др. лечебни заведения се сметат като временно отсъстващи от своите домакинства и, поради това, са преброени като гости в болничното заведение. Само неизлечимо-болните в приютите и болниците за такива болести са броени като членове на колективно домакинство.

В настоящата публикация, населението, което има обикновеното или постоянното си местожителство в населеното място, е именувано с по-подходящото и по-точното си название *местно* или *оседло* население, вместо *правно* население, както се е именуvalo в по-предишните публикации.

В таблица I се дават цифри за броя: 1) на всичкото местно население; 2) за оная част от него, която временно отсъства от местожителството си в деня на преброяването; 3) за цялото налично население и 4) за временно присъстващите като гости и пътници в време на преброяването.

В ички последуещи таблици се отнасят само до фактическото (наличното) население.

В таблица V населението е разпределено най-първо на две главни групи: *активно* и *неактивно* население, т. е. а) лица, които сами упражняват известно занятие и живеят от упражнението на това занятие, и б) лица, които, като семейни и др. членове от домакинствата на първите, живеят от упражняването от тия последните занятия, без сами да вземат участие в упражнението на това занятие. По-нататък, активното население се разпределя по положение в занятието на три категории: 1) *самостоятелни*, работящи за своя лична сметка; 2) *помощници* и *служещи*, 3) *работници*. Към втората категория (помощници и служещи) са причислени, освен техническият и административният персонал от индустриалните и търговските заведения, и всички способни за работа членове от домакинствата на селските ступанства, на възраст от 15 до 74 год. включ. мъжете и от 15 до 64 год. жените, които немаат свои отделни занятия, а са декларирали, че помагат в занятието на домакина. Към същата категория са отнесени и всички държавни, окръжни и общински чиновници и служещи, с изключение на прислугата (разсилни, вратари, пазачи, метачи и чистачи, слуги и пр.); последните влизат в категорията „*работници*“. В графи 7 и 8 на таблицата („*Всичко*“ активно население) са прибавени и шефовете на домакинства без работа, с неизвестни професии и живущи от просия в деня на преброяването; тия лица, по немане възможност да се разпределят по положение в занятието, не фигурират в предшестващите графи на таблицата. Най-после, в втората половина на таблицата населението на всяко населено място е разпределено по главни категории занятия.

Останалите таблици не се различават от ония на публикацията върху предпоследното преброяване.

Подробности върху плана, метода и организацията на преброяването са изложени в публикацията **Общи резултати от преброяването на населението на 31 декември 1910 год., книга I.**

София, март 1915 год.

Главен директор на статистиката: **Кир. Г. Попов.**

П. П. Резултатите от преброяването бяха готови за публикуване още преди балканската война. Събитията през 1912—1913 год., обаче, наложиха едно първо укъснение, вследствие на което първите четире свитъка (за окръзите Бургаз, Варна, Видин, Вратца) можаха да се отпечатат едва през 1915 год.

През същата година бе даден за печат и материала за останалите осем окръзи, но настъпилите тогава събития в свързка с общоевропейската война попречиха наново на отпечатването му. Поради това, настоящата книжка се появява едва сега.

София, ноември 1922 год.